

Sygn. akt: II Ko 283/23

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 listopada 2023 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący: sędzia Monika Niedziałkowska - Stępnowska

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Joanna Kulesza

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Olsztynie Anety Maślany - Golańskiej

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 24 listopada 2023 r.

sprawy **Z. J. (J.)** syna J. i A. z domu S.

ur. (...) w L.

z wniosku córki wymienionego W. K.

o zadośćuczynienie za doznaną krzywdę i odszkodowanie za szkodę wynikłe na skutek represjonowania Z. J. przez radzieckie organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości działające na terytorium Polski w granicach ustalonych w Traktacie Ryskim, w okresie od lipca 1944 r. do 04 stycznia 1946 r. za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego w okresie 1943 r. – lipiec 1944 r.

orzeka:

I na mocy art. 8 ust. 2a i 2b ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego ustala wysokość zadośćuczynienia za doznaną krzywdę należnego Z. J. na kwotę 400 000,00 zł. (czterysta tysięcy) wynikłe na skutek represjonowania Z. J. przez radzieckie organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości działające na terytorium Polski w granicach ustalonych w Traktacie Ryskim w okresie od lipca 1944 r. do 04 stycznia 1946 r. za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego w okresie 1943 r. – lipiec 1944 r. i zasądza od Skarbu Państwa na rzecz jego córki W. K. kwotę 400 000 zł. (czterysta tysięcy) z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia wyroku do dnia zapłaty;

II na mocy art. 8 ust. 2a i 2b ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego ustala wysokość odszkodowania za doznaną szkodę należnego Z. J. na kwotę 63 480,00 zł. (sześćdziesiąt trzy czterysta osiemdziesiąt) wynikłe na skutek represjonowania Z. J. przez radzieckie organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości działające na terytorium Polski w granicach ustalonych w Traktacie Ryskim w okresie od lipca 1944 r. do 04 stycznia 1946 r. za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego w okresie 1943 r. - 1944 r. i zasądza od Skarbu Państwa na rzecz jego córki W. K. kwotę 63 480,00 zł. (sześćdziesiąt trzy czterysta osiemdziesiąt) z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia wyroku do dnia zapłaty;

III w pozostałym zakresie wniosek odda;

IV na mocy art. 8 ust. 3 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego w zw. z art. 554 § 4 kpk i § 11 ust. 6, § 15 ust. 3 pkt 1, 3 – 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za

czynności radców prawnych zasądza od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawczyni W. K. kwotę 1140,00 zł. (jeden tysiąc sto czterdzieści) tytułem zwrotu wydatków związanych z ustanowieniem pełnomocnika z wyboru;

V na mocy art. 13 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego stwierdza, że koszty postępowania ponosi Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Formularz UWO	Sygnatura akt	II Ko 283/23	
WNIOSKODAWCA			
W. K.			
ZWIĘZŁE PRZEDSTAWIENIE ZGŁOSZONEGO ŻĄDANIA			
1.	Odszkodowanie (kwota główna)	Odsetki	
1.	Wnioskodawczyni W. K. wniosła o zasądzenie kwoty 97 258,85 zł. tytułem odszkodowania za szkodę doznaną na skutek represjonowania jej ojca Z. J. przez radzieckie organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości, działające na terytorium Polski w granicach ustalonych w Traktacie Ryskim w okresie od lipca 1944 r. do dnia 04 stycznia 1946 r. za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego	Wnioskodawczyni wniosła o zasądzenie kwoty odszkodowania wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia wyroku do dnia zapłaty.	
2.	Zadośćuczynienie (kwota główna)	Odsetki	

1.	Wnioskodawczyni W. K. wniosła o zasądzenie kwoty 3 815 539,50 zł. tytułem zadośćuczynienia za krzywdę doznaną na skutek represjonowania jej ojca Z. J. przez radzieckie organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości, działające na terytorium Polski w granicach ustalonych w Traktacie Ryskim w okresie od lipca 1944 r. do dnia 04 stycznia 1946 r. za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego	Wnioskodawczyni wniosła o zasądzenie kwoty zadośćuczynienia wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia wyroku do dnia zapłaty.	
3.	Inne		
	Wnioskodawczyni W. K. wniosła o zasądzenie kosztów ustanowienia pełnomocnika z wyboru według norm przepisanych w wysokości 6 - krotności stawki minimalnej.		
<i>Ustalenie faktów</i>			
<i>Fakty uznane za udowodnione</i>			
Lp.	Fakt	Dowód	Numer karty
3.1.1.	Z. J. urodził się (...) (faktycznie w(...).) w miejscowości L. (w okolicach W.), a zmarł w dniu (...) r. w Z.. Ukończył sześć klas szkoły powszechnej. Pracował przy rodzicach	zeznania W. K.	148v – 150v

	<p>na gospodarstwie jako rolnik.</p> <p>Od 1943 r. przynależał do Armii Krajowej na terenie W. - do 36 brygady pod dowództwem W. i jego zastępcy o pseudonimie (...). Przybrał pseudonim (...). Został zwerbowany przez łącznika - J. W.. Jego zadaniem było zbieranie wszelkich informacji o poczynaniach wojska niemieckiego i przekazywanie ich J. W.. Był uczestnikiem akcji (...).</p>	
odpis skrócony aktu zgonu	15	
kserokopie dokumentów z akt postępowania Wojskowego Sądu Rejonowego w Olsztynie w sprawie o sygn. akt: Sr 295/47: protokoły przesłuchania Z. J. jako podejrzanego; protokół przesłuchania C. K. jako podejrzanego	20 – 30	
kopia biogramu dot. represjonowanego	19	
kopia zaświadczenia	31	
kopia kartoteki tematycznej Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych w O.	zbiór dokumentów nadesłany przez IPN Oddział w Białymstoku stanowiący załącznik do akt głównych	
opracowanie W. G. z (...) w O.: Represje komunistycznego aparatu	32 - 40	

bezpieczeństwa powiecie (...)	w		
3.1.2	<p>Zatrzymanie Z. J. wiązało się z rozpoczętą w połowie lipca 1944 r. likwidacją sił Armii Krajowej pod W. przez wojska NKWD.</p> <p>Losy represjonowanego były odbiciem losów około 8000 żołnierzy oddziałów wileńskiej i nowogródzkiej Armii Krajowej, następstwem/konsekwencją realizacji (...) dyrektywy S. nr (...), która nakazywała wojskom frontów białoruskiego i ukraińskiego rozbrajanie oddziałów Armii Krajowej na terenie Litwy oraz zachodniej Białorusi i Ukrainy. Usiłowano w ten sposób werbować szeregowych członków Armii Krajowej do walki w ludowym Wojsku Polskim. Kierowano ich po zatrzymaniach do pułków zapasowych Głównego Zarządu Formowania i Uzupełniania Wojsk Armii Czerwonej. Zostali wcieleni do Armii Czerwonej i uznani za obywateli sowieckich, jednakże nie chcieli składać sowieckiej przysięgi wojskowej.</p> <p>Po kilkudniowym uciążliwym i wyczerpującym transporcie przepełnionymi wagonami towarowymi, w dniu (...)r. Z. J. dotarł do dawnego obozu żołnierzy</p>	zeznania W. K.	148v -150v

sowieckich koło K.
Został przydzielony do
6 kompanii piechoty
4 batalionu piechoty
(grupowanie K.). Po
rozmieszczeniu w
pomieszczeniach
koszarowych, po ogoleniu
na łyso, przez okres
trzech miesięcy wraz
z innymi internowanymi
został poddany szkoleniu
wojskowemu
połączonemu z
indoktrynacją polityczną.
Z początkiem grudnia
1944 r. represjonowany
został zesłany do batalionu
karnego, zaciągnięty do
prac przymusowych przy
wyrębie podmoskiewskich
lasów w ramach
361 zapasowego pułku
piechoty Armii Czerwonej
składającego się z
żołnierzy Armii Krajowej,
a który był
wykorzystywany jako pułk
roboczy.

Po przybyciu na miejsce
robót, każdy pluton musiał
własnymi siłami wznieść
zabudowania obozowe.
Zanim przystąpili do
budowy ziemianek (rodzaj
prymitywnego baraku
zagłębionego częściowo w
ziemi) musieli postawić
tymczasowe szalasy dające
częściowe schronienie
przed wiatrem, zimnem
i opadami. W ziemiance
wraz z represjonowanym
przebywało od 4 do 8
osób. Spał na żelaznej
pryczy pokrytej drobnymi
gałązkami i mchem,
przykrywał się cienkim
kocem. Doskwierał mu

permanentnie głód. Podstawą diety były zupy na bazie gotowanej brukwi i kapusty, rzadkością był chleb i kawa. Higiena osobista ograniczała się do mycia w misce na dworze przy użyciu szarego mydła na bazie popiołu i loju.

Z. J. przez cały tydzień - mimo silnych mrozów (nawet do -50 stopni), braku właściwej odzieży (odzienie drelichowe twardniało od zimna i mrozu powodując rany na ciele), niedostatecznego pożywienia, chorób (wszawica, wysoka gorączka, szkorbut, panoszyły się pluskwy, cięży duże komary), braku pomocy medycznej (ograniczała się do zmierzenia gorączki/ew. otrzymania zwolnienia od pracy; aplikowano jakieś tabletki na wzmocnienie organizmu) - pracował bez wynagrodzenia pod nadzorem uzbrojonych strażników wymagających mówienia wyłącznie po rosyjsku przy wyrębie lasu. Pracy towarzyszył ogromny, nadludzki wysiłek fizyczny. Wycinka drzew i ich transport na duże samochody transportowe odbywały się ręcznie (dłonie były owinięte taśmami z drelichu) przy użyciu prymitywnych narzędzi w postaci rdzewiejących pił i tępawych siekier w ciężkich warunkach atmosferycznych.

	<p>Przez cały ten okres zarówno sam represjonowany, jak i jego bliscy nie posiadali żadnej wiedzy odnośnie swoich losów.</p> <p>Z. J. powrócił do Polski transportem w dniu (...) r. Borykał się z problemami zdrowotnymi – gruźlicą i nadciśnieniem. Założył rodzinę. Kontynuował działalność niepodległościową – w sierpniu 1946 r. wstąpił do nielegalnej organizacji „Wolność i Niezawisłość”, do oddziału na terenie P.. W związku z działalnością w WiN został skazany wyrokiem Wojskowego Sądu Rejonowego w Olsztynie z dnia 30 maja 1947 r. w sprawie o sygn. akt: Sr 295/47 na karę 5 lat pozbawienia wolności. Po zwolnieniu z aresztu w dniu 31 maja 1947 r. ostatecznie wraz z żoną oraz dwójką dzieci osiadł w K., gdzie pracował na kolei.</p>	
<p>fragment indeksu represjonowanych „Wywiezieni do Kaługi”</p>	<p>16 - 17</p>	
<p>kserokopie dokumentów z akt postępowania Wojskowego Sądu Rejonowego w Olsztynie w sprawie o sygn. akt: Sr 295/47: protokoły przesłuchania Z. J. jako podejrzanego; protokół przesłuchania C. K. jako podejrzanego</p>	<p>20 - 30</p>	

kopia zaświadczenia	31		
opracowanie W. G. z (...) w O.: Represje komunistycznego aparatu bezpieczeństwa w powiecie (...)	32 - 40		
wydruki ze stron IPN (opracowania historyczne, wspomnienia represjonowanych)	41 - 107		
kserokopie dokumentów z akt sprawy tut. Sądu o sygn. akt: II Ko 221/22	127 - 137		
Fakty uznane za nieudowodnione			
Lp.	Fakt	Dowód	Numer karty
ocena DOWODÓW			
Dowody będące podstawą ustalenia faktów			
Lp. faktu z pkt 3.1	Dowód	Zwięźle o powodach uznania dowodu	
3.1.1	zeznania W. K.	<ul style="list-style-type: none"> - zeznania są spójne, rzeczowe i szczerze; - odwołują się do fragmentarycznej wiedzy świadka odnośnie przynależności ojca do Armii Krajowej. Co ważne, świadek wskazała, iż ojciec nie mówił o swojej działalności w Armii Krajowej, bo się bał. Przekazane ogólne 	

		<p>informacje znajdują pełne odzwierciedlenie/ potwierdzenie w dokumentacji przedłożonej jako załącznik do wniosku, przydając im dodatkowo waloru wiarygodności.</p> <p>- nie zachodzą okoliczności, które mogłyby podważać prawdziwość deponycji świadka</p>
odpis skrócony aktu zgonu	treść dokumentu nie kwestionowana przez strony	
kserokopie dokumentów z akt postępowania Wojskowego Sądu Rejonowego w Olsztynie w sprawie o sygn. akt: Sr 295/47: protokoły przesłuchania Z. J. jako podejrzanego; protokół przesłuchania C. K. jako podejrzanego	treść dokumentów nie kwestionowana przez strony	
kopia biogramu dot. represjonowanego	treść dokumentu nie kwestionowana przez strony	
kopia zaświadczenia	treść dokumentu nie kwestionowana przez strony	
kopia kartoteki tematycznej Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych w O.	treść dokumentu nie kwestionowana przez strony	
opracowanie W. G. z (...) w O.: Represje komunistycznego aparatu	treść opracowania historycznego nie kwestionowana przez strony, zawierająca m.in.	

<p>bezpieczeństwa w powiecie (...)</p>	<p>wzmiankę o represjonowanym i jego zaangażowaniu w działalność w strukturach Armii Krajowej i jego dalszych losach</p>	
<p>3.1.2</p>	<p>zeznania W. K.</p>	<p>- zeznania są spójne, rzeczowe i szczere;</p> <p>- odwołują się do wiedzy świadka odnośnie zesłania i pobytu ojca w K., jego tam funkcjonowania i pracy przymusowej w urągających godności człowieka warunkach. Źródłem wiedzy świadka był bezpośredni przekaz ojca. Przekazane przez wnioskodawczynię informacje znajdują pełne odzwierciedlenie/ potwierdzenie w dokumentach będących świadectwem tożsamyh losów represjonowanych, jak i w opracowaniach historycznych, przydając im dodatkowo waloru wiarygodności.</p> <p>- nie zachodzą okoliczności, które mogłyby podważyć prawdziwość depozycji świadka</p>
<p>fragment indeksu represjonowanych „Wywiezieni do K.”</p>	<p>treść dokumentu nie kwestionowana przez strony</p>	
<p>kserokopie dokumentów z akt postępowania Wojskowego Sądu Rejonowego w Olsztynie w sprawie o sygn. akt: Sr 295/47: protokoły przesłuchania Z. J. jako</p>	<p>treść dokumentów nie kwestionowana przez strony</p>	

podejrzanego; protokół przesłuchania C. K. jako podejrzanego			
kopia zaświadczenia	treść dokumentu nie kwestionowana przez strony		
opracowanie W. G. z (...) w O.: Represje komunistycznego aparatu bezpieczeństwa w powiecie (...)	treść opracowania historycznego nie kwestionowana przez strony, zawierająca m.in. wzmiankę o represjonowanym i jego zaangażowaniu w działalność w strukturach Armii Krajowej i jego dalszych losach tj. fackie zatrzymania i zesłania do łagru w K..		
wydruki ze stron IPN (opracowania historyczne, wspomnienia represjonowanych)	treść dokumentów nie kwestionowana przez strony		
kserokopie dokumentów z akt sprawy tut. Sądu o sygn. akt: II Ko 221/22	treść dokumentów nie kwestionowana przez strony		
<i>Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów (dowody, które sąd uznał za niewiarygodne oraz niemające znaczenia dla ustalenia faktów)</i>			
Lp. faktu z pkt 3.1 albo 3.2	Dowód	Zwięźle o powodach nieuwzględnienia dowodu	
PODSTAWA PRAWNA			

Odszkodowanie			
1.	Kwota główna	Odsetki	
1.	art. 8 ust. 2a i 2b ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego	art. 8 ust. 2a i 2b ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego	
Zwięźle o powodach podstawy prawnej			
Z. J. na skutek represjonowania przez radzieckie organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości, działające na terytorium Polski w granicach ustalonych w Traktacie Ryskim w okresie od lipca 1944 r. do 04 stycznia 1946 r. za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego w okresie 1943 r. – lipiec 1944 r. poniósł szkodę – zatrzymanie i wywiezienie go w głąb ZSRR pozbawiło go możliwości uzyskiwania przez cały czas pobytu na zesłaniu dochodów z tytułu pracy w gospodarstwie (w momencie zatrzymania pracował w gospodarstwie)			
Zadośćuczynienie			
2.	Kwota główna	Odsetki	

1.	art. 8 ust. 2a i 2b ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego	art. 8 ust. 2a i 2b ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego	
Zwięźle o powodach podstawy prawnej			
Z. J. doznał krzywdę na skutek represjonowania go przez radzieckie organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości, działające na terytorium Polski w granicach ustalonych w Traktacie Ryskim w okresie od lipca 1944 r. do 04 stycznia 1946 r. za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego w okresie 1943 r. – lipiec 1944 r., zatem żądanie w części dotyczącej zasądzenia zadośćuczynienia co do zasady uznać należy za zasadne.			
Inne			
3.			
Zwięźle o powodach podstawy prawnej			
ROZSTRZYGNIĘCIE SĄDU W PRZEDMIOCIE ŻĄDANIA			

Zwiężle o powodach rozstrzygnięcia			
Odszkodowanie			
1.	Kwota główna	Odsetki	
	<p>Co do kwestii szkody i jej wysokości w orzecznictwie wskazuje się, że „odszkodowanie, o jakim mowa w art. 8 ustawy lutowej obejmuje, stosownie do art. 361 § 2 kc, rzeczywiste straty poniesione przez poszkodowanego (damnum emergens) oraz korzyści, które mógłby osiągnąć, gdyby mu szkody nie wyrządzono (lucrum cessans) – wyrok SA we Wrocławiu z dnia 30 września 2021 r. II AKA 219/21.</p> <p>Z kolei w wyroku z dnia 16 kwietnia 2021 r. w sprawie o sygn. akt: IV KK 75/20 Sąd Najwyższy wskazał, iż: „Zasady słuszności i sprawiedliwości społecznej wyrażone w samej ustawie o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego nakazują orzekanie odszkodowania w granicach tego co osoba represjonowana utraciła, a nie tego czego w wyniku represji nie zaoszczędziła. W konsekwencji taki sposób</p>	<p>Kwotę odszkodowania zasądzono wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia wyroku.</p> <p>W wypadku roszczeń dotyczących odszkodowania i zadośćuczynienia tak na podstawie przepisów rozdziału 58 Kodeksu postępowania karnego, jak i ustawy lutowej, określone kwoty muszą zostać zasądzone wraz z odsetkami ustawowymi. Wynika to z treści art. 359 § 2 kc. Zobowiązany do zapłaty zasądzonego odszkodowania i zadośćuczynienia jest Skarb Państwa, którego - do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia w powyższym przedmiocie - nie łączył z wnioskodawcą żaden stosunek zobowiązaniowy. Ponieważ roszczenie w tym wypadku ma charakter oparty o ustawę, art. 481 kc regulujący odsetki za opóźnienie nie może mieć zastosowania (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2023 r., I KA 22/22).</p> <p>Tożsame stanowisko w omawianym zakresie zajął</p>	

ustalenia wysokości odszkodowania, który opiera się wyłącznie na kryterium oszczędności, jest niesprawiedliwy szczególnie w przypadkach takich jak sprawa niniejsza, w odniesieniu do osób represjonowanych za działanie na rzecz niepodległości Polski, u których wysokość dochodów jest niewielka, także wówczas, gdy trzeba przyjąć, że ich zdecydowana większość albo całość musiałaby być przeznaczana na bieżące potrzeby życiowe rodziny”.

Przywołane orzecznictwo, które Sąd niniejszy aprobuje, wskazuje kryteria orzekania w sprawach o odszkodowanie.

W realiach niniejszej sprawy żądanie wnioskodawczyni w omawianym zakresie sprowadza do odszkodowania za katorżniczą pracę wykonywaną przez Z. J. w trakcie jego pobytu w obozie karnym przez okres około 13 miesięcy (grudzień 1944 r. – styczeń 1946 r.). Brak jest podstaw do zasądzenia odszkodowania za niewolniczą pracę wykonywaną w czasie represji. Represjonowani nie otrzymywali za tego rodzaju pracę wynagrodzenia, a zatem logicznym jest, iż nie mogli utracić do niego prawa,

Sąd Apelacyjny w Szczecinie w wyroku z dnia 01 czerwca 2023 r. w sprawie o sygn. akt: II AKa 44/22 wskazując, iż domaganie się odsetek ustawowych za opóźnienie nie znajduje uzasadnienia, zostały one bowiem przewidziane jako instrument dyscyplinowania dłużników na gruncie stosunków prywatnoprawnych. W realiach niniejszej sprawy tego rodzaju okoliczności nie aktualizują się, bowiem zobowiązaniem do zapłaty zasądzonej kwoty jest Skarb Państwa, przy czym wysokość świadczenia jest znana dopiero od czasu prawomocności orzeczenia sądu w tym przedmiocie.

Podzielając w pełni wyrażone w obu judykatach stanowisko Sąd zasądził stosowną kwotę tytułem odszkodowania wraz z ustawowymi odsetkami.

a tym samym upatrywać źródła odszkodowania w utraconym zarobku, którego i tak by nie uzyskali. Praca przymusowa jest jedną z okoliczności składowych doznanej krzywdy, którą Sąd wziął pod uwagę przy rozstrzygnięciu o wysokości zadośćuczynienia.

Niemniej jednak, stosownie do poczynionych ustaleń bazujących na twierdzeniach samego represjonowanego (k – 28v), jak i zeznaniach W. K., Z. J. w momencie zatrzymania pracował przy ojcu na gospodarstwie. Logiczną zatem rzeczą jest, iż zatrzymanie przez radzieckie organy, a następnie wywiezienie go w głąb ZSRR pozbawiło go możliwości uzyskiwania przez cały ten czas dochodów z tytułu tej pracy. W tym zakresie kwestia wysokości szkody, ciężar dowodu obciąża wnioskującego. W sytuacji, gdy istnieją problemy z dokładnym określeniem poniesionej szkody zastosowanie mają reguły wynikające z art. 322 kpc, przy stosowaniu których Sąd winien się kierować wiedzą, zasadami doświadczenia życiowego i logiki. Charakter wykonywanej pracy przy uwzględnieniu realiów ówczesnych nie predysponował do zaaprobowania z tego tytułu żądanej kwoty

	<p>w oparciu o średnie miesięczne wynagrodzenie uzyskiwane w lipcu 2023 r. Sytuacja materialna osób z daty represjonowania nie może znaleźć prostego przełożenia na aktualnie uzyskiwane dochody z tytułu świadczonej pracy w wymiarze średniomiesięcznego wynagrodzenia.</p> <p>Powszechnie znaną rzeczą jest to, iż sytuacja bytowa społeczeństwa w latach wojny i powojennych była bardzo trudna, a uzyskiwane dochody z tytułu wykonywanej pracy ledwie starczały rodzinie na zapewnienie skromnej egzystencji. Przyjmując taki miernik i podstawę, w realiach sprawy uznać należy, że kwotą w tym zakresie właściwą pozostanie kwota szkody oscylująca w granicach zbliżonych do granic najniższego miesięcznego wynagrodzenia z daty orzekania (od 01 lipca 2023 r. to kwota 3600 zł. brutto), co przy uwzględnieniu czasokresu izolacji tj. od połowy lipca 1944 r. do 04 stycznia 1946 r. daje kwotę 63 480,00 zł. = 17 x 3600 + 1800 (15 dni lipca) + 480 (4 dni stycznia).</p>		
		<p>Zasądzenie odszkodowania w kwocie niższej niż żądała wnioskodawczyni skutkowało oddaleniem</p>	

		wniosku w pozostałym zakresie (pkt III wyroku)	
Zadośćuczynienie			
2.	Kwota główna	Odsetki	
	<p>Sąd uznał zasadność wniosku w zakresie dochodzonego zadośćuczynienia do kwoty 400 000,00 zł.</p> <p>Zdaniem Sądu, przyznane na rzecz wnioskodawcy zadośćuczynienie jest odpowiednie i w pełni rekompensuje krzywdę doznaną przez jej ojca Z. J. na skutek represjonowania go przez radzieckie organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości, działające na terytorium Polski w granicach ustalonych w Traktacie Ryskim w okresie od lipca 1944 r. do 04 stycznia 1946 r. za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego w okresie 1943 r. – lipiec 1944 r.</p> <p>Warunkiem przyznania m.in. zadośćuczynienia za represje ze strony radzieckich organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości lub organów pozasądowych, działających na obecnym terytorium Polski w okresie od dnia 1 lipca 1944 r. do dnia 31 grudnia 1956 r. oraz na terytorium Polski w granicach ustalonych</p>	<p>Kwotę zadośćuczynienia zasądzono wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia wyroku.</p> <p>W wypadku roszczeń dotyczących odszkodowania i zadośćuczynienia tak na podstawie przepisów rozdziału 58 Kodeksu postępowania karnego, jak i ustawy lutowej, określone kwoty muszą zostać zasądzone wraz z odsetkami ustawowymi. Wynika to z treści art. 359 § 2 kc. Zobowiązany do zapłaty zasądzonych odszkodowania i zadośćuczynienia jest Skarb Państwa, którego - do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia w powyższym przedmiocie - nie łączył z wnioskodawcą żaden stosunek zobowiązaniowy. Ponieważ roszczenie w tym wypadku ma charakter oparty o ustawę, art. 481 kc regulujący odsetki za opóźnienie nie może mieć zastosowania (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2023 r., I KA 22/22).</p> <p>Tożsame stanowisko w omawianym zakresie zajął Sąd Apelacyjny w</p>	

w Traktacie Ryskim, w okresie od dnia 1 stycznia 1944 r. do dnia 31 grudnia 1956 r., na podstawie art. 8 ust. 2a-b w zw. z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (obecnie tekst jedn.: Dz. U. z 2018 r. poz. 2099) jest stwierdzenie następujących okoliczności:

- czy daną osobę, mieszkającą obecnie bądź w chwili śmierci w Polsce, dotknęły represje (śmierć) ze strony radzieckich organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości lub organów pozasądowych;

- czy wspomniane radzieckie organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości lub organy pozasądowe, stosowały represje, działając na obecnym terytorium Polski w okresie od dnia 1 lipca 1944 r. do dnia 31 grudnia 1956 r. oraz na terytorium Polski w granicach ustalonych w Traktacie Ryskim, w okresie od dnia 1 stycznia 1944 r. do dnia 31 grudnia 1956 r.;

- czy osoba, którą dotknęły represje ze strony radzieckich organów ścigania i wymiaru

Szczecinie w wyroku z dnia 01 czerwca 2023 r. w sprawie o sygn. akt: II AKa 44/22 wskazując, iż domaganie się odsetek ustawowych za opóźnienie nie znajduje uzasadnienia, zostały one bowiem przewidziane jako instrument dyscyplinowania dłużników na gruncie stosunków prywatnoprawnych. W realiach niniejszej sprawy tego rodzaju okoliczności nie aktualizują się, bowiem zobowiązany do zapłaty zasądzonej kwoty jest Skarb Państwa, przy czym wysokość świadczenia jest znana dopiero od czasu prawomocności orzeczenia sądu w tym przedmiocie.

Podzielając w pełni wyrażone w obu judykatach stanowisko Sąd zasądził stosowną kwotę tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami.

lub organów pozasądowych, prowadziła działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego w okresie od dnia 17 września 1939 r. do dnia 05 lutego 1946 r;

- czy wspomniana osoba była represjonowana ze strony radzieckich organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości lub organów pozasądowych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego lub z powodu takiej działalności (a zatem czy zachodzi związek przyczynowy między represjami, a wspomnianą działalnością) – wyrok SA we Wrocławiu z dnia 15 maja 2019 r., II AKa 128/19.

W ocenie Sądu, wszystkie z wymienionych przesłanek zaistniały w omawianym przypadku łącznie.

W sposób nie budzący wątpliwości w toku postępowania dowodowego wykazano, iż Z. J. (w chwili śmierci zamieszkujący w Z.) dotknęły represje ze strony radzieckich organów ścigania (NKWD), działających na terytorium Polski w granicach ustalonych w Traktacie Ryskim w okresie od lipca 1944 r. do 04 stycznia 1946 r. w postaci zatrzymania

w połowie lipca 1944 r. i zsyłki transportem wagonami towarowymi do obozu w K. za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (szeregowy członek Armii Krajowej na W., uczestnik akcji O. B. (...)).

Przepis art. 8 ust. 1 ustawy lutowej, do której odwołuje się ust. 2a tejże ustawy nie przewiduje żadnych sprecyzowanych kryteriów określania wysokości zadośćuczynienia, pozostawiając te oceny praktyce orzeczniczej w konkretnych sprawach. Podobnie przepisy ustawy Kodeks cywilny dotyczące zadośćuczynienia, ograniczają się do wskazania, że zasądzona suma ma być "odpowiednia" (art. 445 § 1 kc).

Kryteria, które winny być uwzględnione wypracowano w orzecznictwie Sądu Najwyższego oraz doktrynie i są to niewątpliwie: czasokres pozbawienia wolności i warunki jego odbywania, ewentualny rodzaj i rozmiar doznanych obrażeń ciała w trakcie pozbawienia wolności, wiek poszkodowanego, stopień, rodzaj i czas trwania jego cierpienia fizycznych i psychicznych (np. A. Rzepecka - Gil, Kodeks cywilny. Komentarz. Zobowiązania

- część ogólna, Lex/el teza 15 do art. 445; wyroki SN: z dnia 27 lutego 2004 r., V CK 282/02; z dnia 9 listopada 2007 r., V CSK 245/07). Wskazuje się również, że zadośćuczynienie ma na celu kompensację nie tylko cierpień fizycznych, ale także niekorzystnych następstw zdarzenia w sferze psychiki poszkodowanego (wyrok SN z dnia 8 czerwca 2011 r., I PK 275/10).

Określając wysokość zadośćuczynienia trzeba mieć na względzie, że ma ono charakter kompensacyjny, a więc musi przedstawiać ekonomicznie odczuwalną wartość, adekwatną do warunków gospodarki rynkowej. W orzecznictwie Sądu Najwyższego występuje wyraźna tendencja do uznania, że powoływanie się przy ustalaniu zadośćuczynienia na potrzebę utrzymania jego wysokości w rozsądnych granicach, odpowiadających aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej nie może prowadzić do podważenia kompensacyjnej funkcji zadośćuczynienia. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego zadośćuczynienie - w myśl art. 445 § 1 kc - nie może być źródłem

nieuzasadnionego
wzbogacenia.

Sąd nie przyjął i zakwestionował sposób wyliczenia zadośćuczynienia jako iloczynu liczby dni pobytu w obozie na terenie ZSRR i określonej sumy za dzień stanowiącej wysokość przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia, które w miesiącu lipcu 2023 r. wynosiło 7 481,45 zł. Skoro odpowiednia kwota zadośćuczynienia ma rekompensować krzywdę, jaka została bezprawnie wyrządzona konkretnej osobie to nie budzi wątpliwości, że stopień natężenia cierpienia, bólu, lęku, obawy, dyskomfortu, jakich doznaje ta osoba nie jest stały, lecz zmienia się w czasie pod wpływem wielu różnorodnych czynników zewnętrznych i wewnętrznych.

Zastosowanie metody taryfikacyjnej zasada się więc na błędnym, sprzecznym z art. 8 ust. 1 ustawy lutowej z w zw. z art. 445 § 2 kc i art. 448 kc uznaniu, że szkoda niematerialna doznawana przez osobę poszkodowaną jest każdego dnia pozbawionego wolności taka sama.

W realiach sprawy inne były przecież przeżycia psychiczne Z. J. zaraz po zatrzymaniu w połowie lipca 1944 r. związane

z lękiem, niepewnością co się z nim dalej stanie, jakie będą dalsze losy jego rodziny, w tym narzeczonej, inne już podczas pobytu na terytorium ZSRR do 04 stycznia 1946 r. połączonego z nieludzkimi warunkami bytowania i niewolniczą pracą. Rozmiar cierpień psychicznych i fizycznych podczas pozbawienia wolności był zmienny w czasie.

Określając wielkość zadośćuczynienia należy się kierować zasadą indywidualizacji, z którą sprzeczna jest jednak zaproponowana metoda taryfikacyjna.

Oczywistym jest, że przebywanie w tak ekstremalnych warunkach przez okres blisko 17 miesięcy nie pozostaje bez wpływu na stan fizyczny i psychiczny człowieka. Co ważne, po odzyskaniu wolności represjonowany osiadł na terytorium PRL, kontynuował walkę niepodległościową – w sierpniu 1946 r. wstąpił do nielegalnej organizacji „Wolność i Niezawisłość”, do oddziału na terenie P.. W związku z działalnością w WiN został skazany wyrokiem Wojskowego Sądu Rejonowego w Olsztynie z dnia (...)r. w sprawie o sygn. akt: Sr 295/47 na karę 5 lat pozbawienia wolności. Po zwolnieniu z aresztu osiadł

	<p>ostatecznie z rodziną w K., gdzie pracował na kolei. Zmarł w wieku zaledwie 49 lat na skutek problemów kardiologicznych.</p> <p>Za zasądzoną bezsprzecznie należną kwotą zadośćuczynienia przemawiają: powód represji, jakiej został poddany Z. J. od lipca 1944 r. tj. przynależność do Armii Krajowej; postać i forma stosowanej represji – zsyłka na terytorium ZSRR do K.; skierowanie do przymusowej, niewolniczej pracy, bardzo surowe warunki, jakie tam panowały (związane z każdym aspektem życia – zakwaterowaniem, wyżywieniem, opieką medyczną – właściwie jej brakiem), łączny okres stosowania owych represji (okres 17 miesięcy), stan zdrowia fizycznego i psychicznego będący skutkiem uciążliwości wynikających każdorazowo z pobytu w warunkach izolacji oraz ciągła obawa o życie i zdrowie swoje i swoich bliskich, w tym wiążąca się niepewność co do losów najbliższych.</p>		
	<p>Zasądzenie zadośćuczynienia w kwocie niższej niż żądała wnioskodawczyni skutkowało oddaleniem wniosku w pozostałym zakresie (pkt III wyroku)</p>		

Inne		
Inne ROZSTRZYGNIECIA Zawarte w WYROKU		
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności	
IV.	Na mocy art. 8 ust. 3 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego w zw. z art. 554 § 4 kpk i § 11 ust. 6, § 15 ust. 3 pkt 1, 3 – 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, Sąd zasądził od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawczyni W. K. kwotę 1440,00 zł. tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w związku ustanowieniem pełnomocnika z wyboru.	
Koszty procesu		
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności	
V.	W myśl art. 13 ustawy z 23.2.1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na	

	rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego Sąd stwierdził, że koszty postępowania ponosi Skarb Państwa.
PODPIS	